

Лекція 1

Тема:

**ЗАГАЛЬНА
ХАРАКТЕРИСТИКА
ДЕВІАНТНОЇ
ПОВЕДІНКИ**

Зміст

1. Психологія девіантної поведінки як міждисциплінарна галузь наукового знання.
2. Поняття поведінкової норми, патології і девіації.
3. Основні підходи до вивчення девіантної поведінки.
4. Тракткування девіантної поведінки у різних психологічних напрямках.

1. Психологія девіантної поведінки як міждисциплінарна галузь наукового знання

Психологія девіантної поведінки – це міждисциплінарна галузь наукового знання, що вивчає механізми виникнення, формування, динаміки розвитку і наслідки різноманітних форм поведінки, що виділяються від норми, а також способи і методи їх корекції і терапії.

Психологія девіантної поведінки
входить до спектру дисциплін,
на одному з полюсів якої
розташована психіатрія
(психопатологія и
патопсихологія), а на іншому
загальна психологія.

Проміжне посідають клінічна психологія и психологія девіантної поведінки.

психологія

клінічна психологія

психологія девіантної поведінки

психіатрія

**Предметом вивчення психології
девіантної поведінки** є відхилення
від різноманітних норм ситуаційні
реакції, психічні стани та
особливості розвитку індивіда, що
призводять до дезадаптації людини
у суспільстві.

2. Поняття поведінкової норми, патології і девіації

Поведінка - це деяка відносно узгоджена і послідовна сукупність вчинків особистості, яка може мати місце у ситуаціях, які визначаються соціальною групою і регулюються певними правилами (нормами).

Норма – це явище суспільної свідомості у вигляді вимог, які поділяє більшість членів суспільства, що створюють оптимальні умови існування окремого індивіда з урахуванням його соціальної ролі.

Види норм

```
graph TD; A[Види норм] --> B[Правові]; A --> C[Моральні]; A --> D[Естетичні];
```

Правові

Моральні

Естетичні

Поведінкова патологія (за П.Б. Ганнушкиним) передбачає наявність у людини таких ознак:

- **схильність до дезадаптації;**
- **тотальність;**
- **стабільність.**

3. Основні підходи до вивчення девіантної поведінки

Існує 3 основні підходи:

- *Біологічний підхід*
- *Психологічний підхід*
- *Соціологічний підхід*

Біологічний підхід

Наприкінці ХХІ – початку ХХ ст. були спроби пояснити асоціальну поведінку біологічними чинниками. Проте, у сучасному науковому світі запропоновані концепції асоціальної поведінки мало популярні.

Психологічний підхід

Прихильники цього підходу стверджували, що оцінка норми та відхилення у контексті розвитку вимагає знайомства із загальними принципами розвитку при особливому ставленні до особистості.
(М. Герберт, 1974).

Соціологічний підхід

У рамках соціологічного підходу
можна виділити
інтеракціоністський напрямок та
структурний аналіз.

4. Тракткування девіантної поведінки у різних психологічних напрямках

Аналізом феномену асоціальної (такої, що видхиляється) поведінки займалися представники різних напрямків, а саме:

- Гуманістична психологія
- Біхевіоризм
- Нейролінгвістичне програмування (НЛП)
- Психоаналіз
- Неофрейдизм
- "Індивідуальна психологія"
- Екзистенціальна психологія

В різний період розвитку та становлення науки психології зарубіжні вчені у своїх дослідженнях намагалися пояснити джерела та причини виникнення відхилення у поведінці. Таких пояснень існує достатньо велика кількість.